

ČESKÉ PRÁVO

ČASOPIS SPOJENÝ NOTÁŘŮ ČESKOSLOVENSKÝCH

ŘÍDÍ PROF. DR. EM. SVOBODA S KRUHEM REDAKČNÍM.

VYCHÁZÍ KAŽDÝ MĚSÍC MIMO ČERVENEC A SRPEN. — REDAKCE A ADMINISTRACE V PRAZE-II, JINDŘIŠSKÁ UL. Č. 18. — PŘEDPLATNÉ ROČNĚ 40 Kč I S POŠTOVNÍ ZÁSILKOU — JEDNOTLIVÉ ČÍSLO 4 Kč.

ROČNÍK X.

V PRAZE, V ŘÍJNU 1928.

ČÍSLO 8.

Verejné notárstvo na Slovensku.

Napísal dr. Michal Slávik, poslanec a verejný notár.

Dľa §-u 1. zák. čl. VII. z r. 1886, ktorý nahradil § zák. čl. XXXV. z r. 1874, verejným notárom mohol byť iba taký štátny občan, ktorý mimo morálnej a jazykovej kvalifikácie mal vedľa složenia advokátskej alebo sudcovskej zkúšky aspoň trojročnú praks verejnonotársku, z čoho aspoň dva roky musely byť strávené na praxi po složení jednej z týchto zkúšok; alebo ktorý po složení advokátskej alebo sudcovskej zkúšky ako vymenovaný sudca alebo štátny zástupca účinkoval aspoň štyri roky alebo cez štyri roky bol zaznamenaným členom advokátskej komory.

Toto boli právnické podmienky, od ktorých mnoho ťažšia bola politická podmienka vymenovania. Verejný notár pred prevratom musel byť aspoň trinásťročným vlastencom a bol politickým dôverníkom vlády.

Na tejto právnickej spôsobilosti uľahčil § 1. zákona č. 196/1919, ktorý má ráz dočasnosti (pokiaľ nie sú žiadatelia, vykazujúci podmienky podľa § 2. zák. čl. XXXV. z r. 1874), lebo upustil od praxe, prevádzanej po složení zkúšok sudcovskej, advokátskej alebo verejnonotárskej. Tento zákon je už prežitý, nepotrebný a má byť zrušený.

Autonomia verejnonotárskych komôr (bratislavskej a košickej) bola prenesená zákonom č. 167/1920 a vládnym nariadením č. 3/1921 na správny výbor slúčených verejnonotárskych komôr, ktorý pozostáva z predsedu dr. Jozefa Kállay-a (minister m. s.), štyroch členov a dvoch náhradníkov, tak, že voľby do komory dočasne sú suspendované.

Tento citovaný zákon slúčil i advokátske komory v Bratislave, Baňskej Bystrici, Prešove a Košiciach v slúčenú advokátsku komoru v Turč. Sv. Martine. Advokáti sa už domáhali a stále sa domáhajú vrátenia autonómie pre advokátske komory v Bratislave, Turč. Sv. Martine a Košiciach, čo však z politických príčin dosiaľ nebolo uskutočniteľné.

Kým advokátov dosiaľ iba malé percento sa preorientovalo v štátotvornom smysle, zatiaľ zpomedzi 64 verejných notárov je aspoň 50 národných pracovníkov, následkom čoho naša komora môže a má dostať nazad svoju autonómiu.

Vládne nariadenie č. 102/1923 o poplatkoch verejných notárov má viac nedostatkov. Nechráni dosta-

točne hospodársky slabšieho človeka, lebo verejný notár môže si vybrať medzi rôznymi položkami tarify (časová, obdobná, určitá odmena, manipulačné a iné poplatky). Voči tomuto zámožný človek maximovaním obdrží výhodu na úkor verejného notára, lebo za úkon nad stanovenou výškou už nič viac neplatí, tak, že takýto jednotlivec neoprávnené požíva práva chudoby. Do súladu treba priviesť záujem verejného notára a hmotné postavenie jednotlivca, čo by sa docielilo tým, že sadzba po výšku predmetu 5.000 Kč by sa snížila ešte i pod položky tarify a maximovanie by sa zrušilo, avšak s ohľadom na vysoké hodnoty predmetu i táto sadzba nad 500.000 Kč by sa progresívne snižovala. Miesto dosavadných neistých položiek (každý verejný notár ináč si počítá odmenu) mali by nastúpiť pevné sadzby k vôli dosiahnutiu jednotného a rýchleho výpočtu tak pre klienta, ako i pre súd a verejného notára. Len složitejšie úkony by mohli byť o pár percentov lepšie honorované.

Ináč progresivita a ostatné zásady vládneho nariadenia by zostaly nezmenené.

Praks našich kolegov za Moravou hlavne v tom sa líši od praxe na Slovensku a v Podkarpatskej Rusi, že kým tam z tržných smluv nadpolovičná väčšina sa napíše u verejných notárov, zatiaľ u nás takmer len tie smluvy prídu k verejným notárom, ktoré nesmie vyhotoviť ani advokát, ani obecný alebo okružný notár, ba ešte i z týchto doktorov sa napíšu obídením zákona na škodu a riziko stránok.

Záujem stránok je, aby tržné a iné smluvy napísal človek v právu zbehlý (verejný notár alebo advokát), lebo z toho, že to píše i obecní (okružní) notári, povstávajú mnohé a nákladné spory.

Už bol hotový návrh, aby obecný (okružný) notár smel písať smluvy iba po výšku 3.000 Kč, z čoho ale zišlo čisto z politických dôvodov, bárs pri tajnom hlasovaní títo štátni činovníci nemôžu mať vliv na voľičstvo.

Touto súkromnou prácou títo úradníci, štátom tak platení, ako bársktorí iní štátni úradníci tej samej kategorie, poškodzujú záujem štátny a obecný s jednej strany preto, že v úradných hodinách vykonávajú súkromné práce a tak zanedbávajú verejné práce, s druhej a hlavnej strany preto, že obecnosť vo svojom záujme indirektné je nútené k nim ísť týmito smluvami následkom §-u 37. zákona č. 329/1921 o vyrubení dávky z prírastku hodnoty nemovitostí, lebo podľa

toho, kto napíše tržnú smluvu, mení sa % tejto dávky v prospech obce.

Takto je vysvetliteľné, že prečo nechcú íst obecní notári s juridickou kvalifikáciou za konceptných úradníkov do verejnej správy.

Takmer v každom okrese je jedon alebo viac obecných notárov z väčších obcí, ktorí podajú do poz. knihy viac podaní, ako tamojši všetci advokáti i s verejným notárom.

Keď už sa nemá previesť unifikácia i v tom smere, aby obecným notárom nebola dovolená súkromná prax, tak aspoň to by bolo treba previesť, aby: 1. dávku z prírastku hodnoty nemovitostí vyruboval berný úrad a nie obec, kde všetko závisí od obecného notára; 2. podanie do poz. knihy by malo byť viazané k signovaní verejným notárom alebo advokátom.

Dôchodky (požitky) verejných notárov naštrbily § 2. zák. č. 90/1923 o overení podpisov a § 94. zák. č. 1/1928 o protestácii, nakoľko okr. sudy konkurujú s nami bezvýhradne. Lenže sudy tým sú ešte viac zbrebmenené, ako boly dosiaľ. — Tak legalisáciu, ako i protestáciu prevádzajú súdni úradníci, ktorí neposkytujú tak vysokej ani vecnej, ani morálnej, ani materiálnej garancie za úkony tieto, ako verejní notári. Mnohí zo súdnych úradníkov z týchto prác majú svoj hlavný príjem, a to tak, že i v úradných hodinách vychádzajú do bližších obcí za týmito úkonmi a že obchodné knihy overujú nie vo svojom úrade, lež v obchode. Vážnosť a kvalifikácia verejného notára týmto trpí, lebo je mu na úroveň postavený malý úradník. Tieto úkony by mal vykonávať okresný sudca osobne, jestli to už nechcu nechať výhradne verejnemu notárovi tam, kde je i verejný notár, ako i okresný súd.

Dr. Josef Togner:

Naše radosti a bolesti.

Politické poměry na Moravě byly před převratem hodně odlišné pol. poměrů v Čechách. Morava s obyvatelstvem ze tří čtvrtin českým a toliko z jedné čtvrtiny německým měla na zemském sněmu až do roku 1906 většinu německou a až do převratu díky zastaralým volebním řádům byla česká většina, po případě značná menšina ve všech větších městech (v Brně, Jihlavě, Olomouci, Znojmě, Mor. Ostravě, Hodoníně, Břeclavě), z obecní správy úplně vyloučena a města tato platila za města německá, za německou državu. A jen málo desítek let dělí nás od doby, kdy i v Prostějově, Kroměříži, Litovli, Hranicích a Uh. Hradišti ovládala hrstka Němců radnice. Prezidenty centrálních úřadů byli Němci, z presidentů 6 sborových soudů I. stolice na Moravě a 2 ve Slezsku byl jeden (president krajského soudu v Uh. Hradišti) Čech, ostatní Němci. Samozřejmě trpěli tímto poměry i čeští notáři. Ze šesti míst notářských v Brně byla dvě obsazena Čechy, v sídlech krajských soudů v Jihlavě, Znojmě, Novém Jičíně, Opavě byli notáři jen německé národnosti, v Olomouci až do roku 1903 byli oba notáři německé národnosti, pak jeden Čech a jeden Němec a v Uh. Hradišti dokonce až do roku 1908 byl jediný notář národnosti německé. Také lepší místa notářská na okresích drželi notáři národnosti německé (v Uh. Brodě, Hranicích, Mor. Ostravě, Břeclavě, Ivančicích,

Prostějově jedno). V komorách brněnské a olomoucké měli až do roku 1905 většinu notáři národnosti německé, presidenti komor byli jen Němci.

V roce 1905 poprvé zvolen byl v komoře olomoucké presidentem Čech (Vilém Ganzwohl), v brněnské komoře pak volen presidentem jednou Čech, po druhé Němec.

A přece mělo české notářstvo na Moravě i v těchto pro něj nepříznivých dobách celou řadu vynikajících pracovníků veřejných a kulturních: budiž vzpomenu jmén zesnulých: notáře Vlka, autora písně »Přijde jaro, přijde«, jež se mohutně ozývala opět v posledních letech války, dlouholetého poslance na zemském sněmu mor. Ant. Hůlky ve Val. Meziříčí, archeologů a sběratelů dra Martina Kříže ve Ždánicích a Jaroslava Paliardiho v Mor. Budějovicích a předčasně zemřelého vynikajícího stavovského pracovníka a výborného notáře dra Emanuela Lisky, milovníka hudby a přítele umělců notáře Václava Javůrka v Kroměříži.

Do těchto poměrů notářstva na Moravě a ve Slezsku, které uvádím na paměť mladším kolegům, učinil 28. říjen 1918 mocný průlom. Na celou řadu míst notářských, zejména v sídlech sborových soudů, dosazeni byli notáři národnosti české.

Toť jedno radostné aktivum pro nás. Ovšem že v překotné snaze popřevratové vše reformovat byla systemisována celá řada nových míst notářských ne vždy na prospěch stavu.

Druhé radostné aktivum vidím ve snaze českých kolegů, sdružených v mor.-slezském odboru spolku českoslov. notářů, po prohloubení odborného vzdělání a odborných vědomostí založením vlastní odborné knihovny a pořádáním odborných přednášek na měsíčních schůzích od října až do května každého roku, řešení praktických případů a otázek na těchto schůzích, jichž se hojně účastní i náš dorost a ve výběru tohoto dorostu, jenž skýtá plnou záruku pro budoucnost našeho stavu.

Bohužel poškozují a roztrpčují náš dorost ještě vždy někteří kolegové, kteří přijímají kandidáty s delší praxí soudní a tím kandidátům, kteří se věnují od počátku praxi notářské, jež se jim nikde jinde nezapočítává, ztěžují postup. Nemůžeme se uzavíratí proti vstupu kandidátů s praxí soudní úplně, ale rozhodně musíme odmítnouti počínání mnohých kolegů, kteří přijímajíce za kandidáty soudce se 4-, 6- až 8letou praxí, umožňují jim tak jmenování notáři na úkor kandidátů s praxí výlučně notářskou. V zájmu českých kandidátů i obyvatelstva musíme též žádati, by na místa notářů v okresích s obyvatelstvem českým neb převážně českým dosazeni byli notáři, po případě kandidáti národnosti české.

Našich bolestí a stesků bohužel je v desátém roce republiky Československé celá řada a jsou plně odůvodněné.

Článkem XII. zákona č. 123/23 zrušen byl čl. IX. zákona č. 161/21, kterým bylo přiděleno projednávání všech pozůstalostí notářům a nastaly v prikazování projednání pozůstalostí poměry horší než před platností čl. IX. zákona č. 161/21.

V sídlech několika sborových soudů na Moravě zakazuje se notářům jako soudním komisařům prohlá-